

Izvještaj o javnoj raspravi projekta

Općina Klis provela je javnu raspravu projekta, sukladno strukturnim pravilima ONP-a. Javna rasprava bila je otvorena u razdoblju od 01.09.2022. do 03.10.2022. Obavijest o pokretanju javne rasprave dostavljena je NOP-u, koji je tu informaciju objavio na mrežnim stranicama NOP-a (<https://nop.hakom.hr/>).

Svi dokumenti za javnu raspravu postavljeni su na mrežne stranice Općine Klis, što je obuhvaćalo:

- upute za sve sudionike javne rasprave;
- studiju izvodljivosti projekta i nacrt PRŠI-ja, kao objedinjeni dokument u verziji v2.1, zajedno s pripadajućim Prilogom A u verziji v2.1 s podacima o adresama na području obuhvata projekta, kao podlogom za određivanje boja (mapiranje).

Do završetka javne rasprave svoje podatke, komentare i prijedloge vezane uz projekt dostavile su sljedeće zainteresirane strane, ujedno i operatori elektroničkih komunikacija na području Republike Hrvatske:

- Hrvatski telekom d.d., Radnička cesta 21, Zagreb;
- A1 Hrvatska d.o.o., Vrtni put 1, Zagreb;
- Telemach Hrvatska d.o.o., Josipa Marohnića 1, 10 000 Zagreb.

Očitovanja Općine Klis na podatke, komentare i prijedloge operatora koji su zaprimljeni u postupku javne rasprave projekta, zajedno s relevantnim zaključcima koji su ugrađeni u konačnu verziju PRŠI-ja, nalaze se u nastavku.

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
Hrvatski telekom d.d. (HT)	1.1	HT predlaže izvedbu projekta putem investicijskog modela A (privatni DBO) te iskazuje interes za sudjelovanje u projektu po investicijskom modelu A.	Komentar se prima se na znanje.
	1.2	HT u Prilogu A dostavlja detaljne podatke o područjima obuhvata projekta na kojima je trenutno u mogućnosti pružati širokopojasni pristup s brzinama od najmanje 30 Mbit/s. HT traži da se sve adrese za koje je naznačeno da je dostupna ili se planira dostupnost nepokretnog širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s isključe iz ciljanog obuhvata provedbe Projekta, a s obzirom da navedene adrese predstavljaju tzv. siva područja.	Podaci su uzeti u obzir i uvaženi. Sve adrese, za koje je HT u Prilogu A naveo trenutnu dostupnost nepokretnog širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s, isključene su iz ciljanog područja provedbe projekta i, u postupku mapiranja, su označene kao siva ili, ako je primjenjivo, crna područja.
	1.3	Mišljenje na predložene lokacije demarkacijskih točaka. HT predlaže formiranje 21 demarkacijske točke i to u naseljima Donji Bitelić, Dicmo Kraj, Dugopolje, Hrvace, Klis, Koljane, Korušće, Kotlenice, Maljkovo, Donji Muć, Donje Ogorje, Otok, Donje Postinje, Prugovo, Solin, Tijarica, Trilj, Ugljane, Voštane, Vrljika i Zelovo. Prema trenutnim planovima i raspoloživim tehnološkim resursima predložene demarkacijske točke nalaze se na lokaciji planiranih pristupnih čvorova FTTH tehnologije. HT napominje da će, u slučaju provedbe projekta po modelu A i odabira HT-a kao operatora u projektu, pravovremeno planirati i transparentno informirati OIV o konačnom prijedlogu demarkacijskih točaka.	Komentar se prima na znanje. Prijedlog HT-a oko broja i lokacija demarkacijskih točaka uzet je u obzir i unesen u poglavlje 2.6.3. Konačni prijedlozi lokacija demarkacijskih točaka navedeni su u poglavlju 2.6. PRŠI-ja i usklađeni su s Uputom NOP-a o demarkacijskim točkama od 28.2.2019. i zaprimljenim očitovanjem OIV-a koje je nositelju projekta dostavio NOP.
	1.4	Struktura i razina maloprodajnih paketa (poglavlje 2.5.2 ONP-a) HT smatra da je planirana zahtijevana minimalna razina pružanih maloprodajnih usluga na NGA širokopojasnoj mreži prihvatljiva, ukoliko će predloženi veleprodajni uvjeti i naknade koji će proizaći iz projekta biti u skladu s veleprodajnim uslugama koje HT nudi u tom trenu i koje su kao takve regulirane od strane HAKOM-a.	Komentar se prima na znanje. Načini određivanja i odobrenja veleprodajnih uvjeta propisani su strukturnim pravilima ONP-a i nisu nužno vezani za HT-ove veleprodajne usluge.

	1.5	Veleprodajni uvjeti pristupa (poglavlje 2.5.3 ONP-a) Vezano za predložene veleprodajne usluge u projektu i predloženo vremensko trajanje pružanja istih HT nema primjedbe na iste s obzirom da su u skladu s veleprodajnim uslugama navedenima u poglavlju 2.6.1 ONP-a (Obvezni skup podržanih veleprodajnih usluga). Također, HT nema primjedbi na opisani postupak određivanja naknada za navedene veleprodajne usluge s obzirom da je isti u skladu s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada u poglavlju 2.6.2 ONP-a (Pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada). HT izražava svoje mišljenje i na veleprodajne uvjete pristupa (poglavlje 2.5.3 ONP-a) koji su navedeni u poglavlju 1.8.2 nacrt PRŠI-a (Regulatorni aspekti izvedbe projekta), na dio: „Veleprodajni uvjeti pristupa NGA mrežama trebali bi se, u najvećoj mogućoj mjeri, podudarati s regulatornim obvezama koje su propisane operatorima sa značajnom tržišnom snagom (engl. Significant Market Power – SMP)“. Vezano za citirani dio HT preporuča da se ista promijeni na način da glasi: „Veleprodajni uvjeti pristupa NGA mrežama trebali bi se u potpunosti podudarati s regulatornim obvezama koje su propisane operatorima sa značajnom tržišnom snagom (engl. Significant Market Power – SMP).“ Vezano za podržane veleprodajne usluge i određivanje veleprodajnih naknada HT u komentarima navodi dopunu kako slijedi: Veleprodajne usluge sukladno ONP-u koje će HT nuditi temelje se na popisu veleprodajnih usluga iz Smjernica za primjenu pravila državnih potpora koje se odnose na brzi razvoj širokopojasnih mreža, odnosno nizu veleprodajnih usluga koje su trenutno propisane HT-u u sklopu regulatornih mjera od strane HAKOM-a. Popis veleprodajnih usluga koje HT ima namjeru nuditi na područjima koji su obuhvaćeni s javnom raspravom strukturiran je sukladno mogućim tehnološkim rješenjima koja će biti primijenjena u projektima, uz uvažavanje postojećeg stanja na tržištu i interesa ostalih operatora za pristup novoizgrađenim pristupnim mrežama. Trenutna regulacija veleprodajnog tržišta, a koja je zahvaćena izgradnjom pristupne mreže nove generacije je pokrivena sa slijedećim standardnim ponudama u kojima su opisani uvjeti korištenja te veleprodajne cijene korištenja HT infrastrukture, određene od strane HAKOM-a: Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi zasnovanoj na bakrenoj infrastrukturi i tehničkim prostorima - Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, Pristup širokopojasnoj elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi na aktivnoj opremi - Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa, Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi i povezanoj opremi (kabelska kanalizacija) - Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelske kanalizacije)	Komentar se prima na znanje. Prima se na znanje HT-ovo slaganje s predloženim veleprodajnim uslugama, kao i s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada. Predložena promjena navoda u poglavlju 1.8.2 PRŠI-ja, vezana na potpuno podudaranje veleprodajnih uvjeta pristupa NGA mrežama s regulatornim obvezama koje su propisane operatorima sa značajnom tržišnom snagom, nije prihvatljiva, budući da su načini određivanja i odobrenja veleprodajnih uvjeta propisani strukturnim pravilima ONP-a i nisu nužno vezani za regulatorne obveze propisane operatorima sa značajnom tržišnom snagom.
--	-----	--	---

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
		Hrvatskog Telekoma d.d., Pristup pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži za svjetlovodne distribucijske mreže - Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže te Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi i povezanoj opremi putem stupova zračne nadzemne mreže - Komercijalni uvjeti Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu - Zakupa stupova nadzemne komunikacijske mreže.	
	1.6	Korištenje postojeće infrastrukture HT dostavlja preciznije podatke o: a) trasama i slobodnim kapacitetima kabelske kanalizacije, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; b) trasama, odnosno položajima stupova nadzemnih elektroničkih komunikacijskih vodova, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; c) položajima antenskih stupova bežičnih mreža, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; HT u strogo povjerljivom dokumentu Prilog 2 dostavlja komercijalni cjenik za uslugu zakupa prostora na antenskim stupovima; d) postojećim mrežnim čvorovima i pripadnom slobodnom prostoru za smještaj (kolokaciju) opreme, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnom prostoru u predmetnim čvorovima; e) postojećim trasama svjetlovodnih kabela i pripadnim slobodnim kapacitetima, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima predmetnih svjetlovodnih kabela; f) postojećim trasama mreže bakrenih parica, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup mreži bakrenih parica.	Podaci su uzeti u obzir i detaljnije opisani unutar Priloga E1 konačne verzije PRŠI-ja.
A1 Hrvatska d.o.o.	2.1	Lokacija demarkacijskih točaka A1 smatra da su lokacije svih demarkacijskih točaka navedenih u nacrtu PRŠI-ja prihvatljive, međutim konačna odluka o broju i korištenju DČ-ova bit će definirana konačnim projektom u skladu sa obujmom projekta.	Informacija je primljena na znanje. Prijedlog A1 oko demarkacijskih točaka uzet je u obzir i unesen u poglavlje 2.6.3.
	2.2	Struktura i razina maloprodajnih paketa Vezano na poglavlje 2.10 Minimalna razina pružanih maloprodajnih usluga, A1 navodi da će na području pokrivanja FTTH mreže, uz uslugu pristupa internetu, osigurati pristup usluzi televizije (IPTV), dok će na ostalim tehnologijama koje će moguće biti primijenjene na području PRŠI-ja, usluga televizije biti ponuđena u skladu s tehničkim mogućnostima.	Informacija je primljena na znanje.

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	2.3	Korištenje postojeće infrastrukture Na navedenom području projekta A1 nema raspoložive infrastrukture.	Informacija je primljena na znanje.
	2.4	A1 Hrvatska pozdravlja pokretanje provedbe Plana razvoja širokopojasne infrastrukture i kao investitor uvijek je zainteresirana za nova ulaganja. A1 Hrvatska dodatno naglašava da je prilikom izrade PRŠI-ja i njegovog provođenja nužno voditi računa o načelima tehnološke neutralnosti, kao i primjeni odredbi Zakona o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina i Uredbe o mjerilima razvoja EKI i druge povezane opreme, te o mjerama navedenim u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti, aktivnostima navedenim u Nacionalnom planu razvoja širokopojasnog pristupa u RH 2021.-2027. te o preuzetim obavezama u akcijskom planu za europsku inicijativu „Connectivity Toolbox“.	Komentar se prima na znanje.
Telemach Hrvatska d.o.o.	3.1	Mišljenje na predložene lokacije demarkacijskih točaka. Prema trenutno raspoloživim informacijama Telemach smatra da je dovoljna jedna MPoP (demarkacijska točka s aktivnom opremom) iz koje će se pokriti cijelo područje PRŠI-ja. Telemach još nije u mogućnosti ostvariti koordinaciju s projektom izgradnje nacionalne agregacijske infrastrukture, jer NP-BBI još nije u fazi implementacije. Telemach navodi da će koristiti infrastrukturu izgrađenu kroz NP-BBI čim ista bude dostupna.	Komentar se prima na znanje. Prijedlog Telemacha oko demarkacijskih točaka uzet je u obzir i unesen u poglavlje 2.6.3.
	3.2	Struktura i razina maloprodajnih paketa. Telemach navodi da će struktura i cijene maloprodajnih paketa ovisiti o veleprodajnoj ponudi, i da je Telemach spreman ponuditi osnovnu maloprodajnu uslugu minimalne brzine od 300 Mbit/s. Telemach također navodi da će na područjima, na kojima zbog konfiguracije terena nije isplativo graditi FTTH mrežu, osigurati dostupnost usluga velikih brzina putem LTE i 5G tehnologija.	Komentar se prima na znanje.
	3.3	Veleprodajni uvjeti pristupa. Telemach navodi da će planirani veleprodajni uvjeti pristupa za ostale operatore biti ažurirani sukladno poslovnom razvoju Telemacha kao i regulatornom okviru.	Komentar se prima na znanje.
	3.4	Korištenje postojeće infrastrukture. Telemach navodi da su podaci o postojećoj infrastrukturi antenskih stupova vidljivi na http://mapiranje.hakom.hr , a uvjeti i naknade su komercijalni i dostupni uz prethodnu provjeru.	Komentar se prima na znanje.

